

10. Exacte wetenschappen *(het CVP heeft betrekking op de moderne collectie)*

Geschiedenis en positionering

De Science Library, gevestigd in het Gorlaeusgebouw, is een fusie van alle voormalige instituutsbibliotheken van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen (FWN). Deze fusie vond plaats vanwege steeds meer interdisciplinair en specialistisch onderzoek, waardoor de overlap tussen de instituten groter is geworden en kosten steeds minder goed toe te kennen zijn. De faculteit werkt om deze reden dan ook met één bibliotheekbudget.

De Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen blijft erg groot. Hoewel het aantal studenten niet extreem groeit, is er wel een sterke groei in onderzoekstaken. De faculteit telde in 2024 3.030 medewerkers, waaronder 236 hoogleraren, 274 u(h)d's, 483 postdocs en 1.066 promovendi. Onderwijs blijft redelijk stabiel op 6.000 studenten per jaar.

De hedendaagse collectie bestaat vrijwel geheel uit digitaal materiaal. Deze collectie is van cruciaal belang voor onderzoek en onderwijs, maar onderscheid zich in grote lijnen niet van de collecties van andere universiteitsbibliotheken. Binnen de collecties zijn Open Access en een verschuiving naar publicatiemodellen als goud OA of Subscribe-to-open (S2O) een duidelijke trend.

Collectieprofiel

De omvang van de collectie is vanwege haar interdisciplinaire en hybride karakter slechts bij benadering vast te stellen. Zo beheert de Science Library 914 meter gedrukte werken, maar dit omvat niet het materiaal dat in Van Steenis of door de UBL-afdeling Bijzondere Collecties wordt bewaard. Hetzelfde geldt voor digitaal materiaal. De vakgebieden van FWN zijn interdisciplinair en sterk uiteenlopend. In gedrukt werk is er ook voor gekozen om de gezamenlijke UBL-collectie wetenschapsgeschiedenis en –communicatie op te nemen. Daarnaast ontwikkelen vakgebieden zich extreem snel, is er sprake van een grote mate van specialisatie en is de wetenschappelijke output enorm. Het aantal wetenschappelijke artikelen dat in STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) wordt gepubliceerd, wordt geschat op 3 miljoen per jaar. De geregistreerde output van FWN (een onderschatting van de werkelijkheid) ligt rond de 1.200 publicaties per jaar.

Het collectieprofiel van de Science Library onderscheidt zich van andere deelbibliotheken van de UBL doordat zij vrijwel volledig gericht is op de aanschaf van digitale artikelen en databases, terwijl de aanschaf van (e-)boeken slechts een kleine rol speelt. Het aanschafbeleid is zeer vraaggedreven. De omvang van de faculteit, de breedte van het onderzoek, de mate van specialisatie en de zeer snelle ontwikkelingen binnen deelvelden maken het noodzakelijk om aan te schaffen op need-to-have basis. Hiervoor wordt vooral gebruik gemaakt van gebruiksstatistieken, die voor dit veld goed beschikbaar zijn, in combinatie met publicatie-informatie en persoonlijke contacten binnen de faculteit. Daarbij richt men zich vooral op:

- Abonnementen en licenties, die laatste worden doorgaans onderhandeld door landelijke vertegenwoordigers van bibliotheken en uitgevers;
- Tijdschriften en boeken worden doorgaans in bulk, via pakketten aangeschaft; daarbij wordt bekeken welk deel van de content relevant is, wat het belang is, wie publiceert, etc. Op basis daarvan wordt bepaald of andere faculteiten of collectie-eigenaren meedragen in de kosten;

- (e-)Boeken worden in principe alleen op aanvraag aangeschaft. Gezien de lage vraag is op voorhand aanschaffen te kostbaar.

De uiteindelijke beslissing voor abonnementen ligt bij de faculteitsbrede bibliotheekcommissie, aangezien het budget voor Science een geheel vormt waar ieder instituut naar rato aan bijdraagt. Op termijn kan het van belang zijn om het collectieprofiel iets bij te sturen. Met name kunstmatige intelligentie is een belangrijk speerpunt van de faculteit en wordt steeds breder ingezet. Vanwege politieke spanningen is de verwachting dat de universiteit ook steeds meer engineering-vragen zal hebben, om de link naar de maatschappij te verduidelijken.

Door de lange geschiedenis van de exacte wetenschappen aan de Universiteit Leiden is er een omvangrijke erfgoedcollectie, met onder andere verslagen van ontdekkingsreizen, een collectie theoretische biologie en een omvangrijke sterrenkundecollectie. Deze collecties vallen onder beheer van de afdeling Bijzondere Collecties van de UBL.